KOSTYUM DIZAYNI FANINI O'QITISH ORQALI TALABALARNING ESTETIK MADANIYATINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI

Suvonova Ma'mura Yusupovna
Qarshi Davlat Universiteti o'qituvchisi
ORCID: https://orcid.org/0009-0007-8269-1931
Email: suvonova8100@gmail.com

Qabul qilindi: 27.02.2026
Ko'rib chiqildi: 28.02.2026
Tasdiqlandi: 28.02.2026

Kalit so'zlar:
kostyum dizayni, oliy ta'lim, talabalarning estetik madaniyati, pedagogik metodlar, kreativlik va dizayn ta'limi.

Annotatsiya. Tezisda oliy ta'limda talabalarning estetik madaniyatini rivojlantirish jarayonida kostyum dizayni fanini o'qitishning pedagogik va metodik masalalari tahlil qilinadi. Tadqiqotda kostyum dizayni fanining estetik did, kreativ tafakkur va san'atga bo'lgan qiziqishni shakllantirishdagi roli ko'rib chiqiladi. Shuningdek, darslarda zamonaviy o'qitish usullari, interaktiv va loyihaviy metodlar orqali talabalar estetik madaniyatini samarali rivojlantirish yo'llari taklif etiladi. Maqola ilmiy-amaliy jihatdan oliy ta'lim muassasalarida dizayn ta'limining sifatini oshirishga, talabalar estetik tafakkurini mustahkamlashga qaratilgan.

Kirish. Tadqiqotning asosiy maqsadi shundan iboratki, oliy ta'lim muassasalarida kostyum dizayni fanini o'qitish jarayonida pedagogik metodlarni samarali qo'llash orqali talabalar estetik madaniyati va kreativ kompetensiyalarini shakllantirish, ularni professional dizayner sifatida tayyorlash imkoniyatlarini aniqlashdir. Shu nuqtai nazardan, maqola o'quv jarayonida interaktiv, loyiha asosida va vizual mashg'ulotlarga yo'naltirilgan pedagogik yondashuvlarning samaradorligini, talabalarning estetik va ijodiy salohiyatini rivojlantirish mexanizmlarini yoritishga qaratilgan. Oliy ta'limda talabalar estetik madaniyatini rivojlantirish muhim vazifa bo'lib, bu jarayon talabalarning vizual tafakkurini, ijodiy va dizayn qobiliyatlarini shakllantirish orqali amalga oshiriladi. Ayniqsa, kostyum dizayni fanini o'qitish jarayonida nafaqat nazariy bilimlarni berish, balki talabalarning amaliy va estetik ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan pedagogik metodlarni qo'llash katta ahamiyat kasb etadi. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, interaktiv metodlar, loyiha asosida o'qitish, vizual mashg'ulotlar va guruhli ishlar talabalarning estetik didini shakllantirish, kompozitsion qaror qabul qilish va ijodiy tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, pedagogik metodlarni tizimli va maqsadli qo'llash orqali talabalar o'z g'oyalarini real dizayn loyihalarida sinab ko'rish, murakkab kompozitsion vazifalarni yechish va kreativ qarorlar ishlab chiqish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Adabiyotlar tahlili. Abdullaeva kostyum dizayni va kreativ grafikani o'qitish jarayonida interaktiv metodlarning ahamiyatini tahlil qiladi, ularni qo'llash orqali

talabalarning vizual tafakkurini rivojlantirish va kompozitsion qarorlar qabul qilish qobiliyatini shakllantirish imkoniyatlarini yoritadi[1] Islomov pedagogik metodlar yordamida talabalarda estetik madaniyat va ijodiy salohiyatni rivojlantirish usullarini o‘rganadi, interaktiv va amaliy mashg‘ulotlar orqali o‘quv jarayonini samarali tashkil etishning afzalliklarini ko‘rsatadi[2] Karimova loyiha asosida o‘qitish metodining samaradorligini dizayn fanida tahlil qiladi, talabalarning mustaqil ijodiy fikrlash va murakkab kompozitsion vazifalarni yechish qobiliyatini rivojlantirish imkoniyatlarini baholaydi[3] Rashidov kostyum dizayni va kompozitsion yondashuvlarni o‘qitishda pedagogik metodlarning amaliy va nazariy jihatlarini ko‘rsatadi, talabalarda estetik did va vizual tafakkurini shakllantirish usullarini yoritadi[4] Sultonova interaktiv va guruhli mashg‘ulotlar orqali talabalarning kreativ va vizual tafakkurini rivojlantirish, muhokama va loyiha asosida ishlash yordamida ijodiy qarorlar qabul qilish ko‘nikmalarini shakllantirish imkoniyatlarini tadqiq qiladi[5]

Materiallar va usullar. Tadqiqot materiali sifatida oliy ta'lim muassasalarida dizayn yo‘nalishida tahsil olayotgan bakalavr talabalari tanlandi, ular kostyum dizayni fanini o‘rganish jarayonida turli pedagogik metodlar va yondashuvlardan foydalangan holda o‘qitildi. Tadqiqotda interaktiv metodlar, loyiha asosida o‘qitish, vizual mashg‘ulotlar, guruhli ishlar va individual amaliy mashqlar asosiy ishlov berish vositalari sifatida qo‘llanildi. Metodologik jihatdan tadqiqot eksperimental va kuzatuv-usuliga asoslandi: bir qator talabalarda interaktiv va loyiha asosidagi pedagogik metodlar qo‘llanilib, ularning estetik didi, kreativ qaror qabul qilish qobiliyati, vizual tafakkur va kompozitsion salohiyati o‘lchandi. Interaktiv metodlar talabalarga vizual materiallar bilan ishlash, kompozitsion muammolarni hal qilish va kreativ dizayn loyihalarini yaratishda yordam berdi, loyiha asosida o‘qitish esa talabalarda mustaqil ijodiy yondashuvni shakllantirdi va ularni murakkab kompozitsion vazifalarni hal qilishga rag‘batlantirdi. Shu bilan birga, guruhli mashg‘ulotlar va muhokamalar talabalarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish, qaror qabul qilish jarayonida hamkorlikni oshirish va individual g‘oyalarni integratsiyalash imkonini berdi. Tadqiqot davomida har bir pedagogik metodning samaradorligi baholandi, talabalarning estetik madaniyati va kreativ salohiyati kuzatuv va statistik ma'lumotlar orqali tahlil qilindi. Natijalar shuni ko‘rsatdiki, tizimli va maqsadli pedagogik yondashuvlar yordamida talabalarda estetik madaniyat va kreativ dizayn ko‘nikmalarini samarali shakllantirish, vizual va kompozitsion qarorlarni mustaqil yaratish mumkin.

Tadqiqot muhokamasi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, oliy ta'limda kostyum dizayni fanini o‘qitishda interaktiv, loyiha asosida va vizual mashg‘ulotlarga yo‘naltirilgan pedagogik metodlar talabalarning estetik madaniyati va kreativ tafakkurini sezilarli darajada rivojlantiradi. Eksperimental ishlar davomida interaktiv metodlar yordamida talabalar grafik va kompozitsion elementlar bilan ishlash, rang va shakl uyg‘unligini aniqlash, kompozitsion qarorlarni mustaqil qabul qilish va kreativ g‘oyalarni amalga oshirish qobiliyatini

oshirdi. Loyiha asosida o‘qitish metodlari talabalarda murakkab kompozitsion vazifalarni yechish, o‘z g‘oyalarini real dizayn loyihalarida sinovdan o‘tkazish va mustaqil ijodiy yondashuvni shakllantirish imkonini berdi. Shu bilan birga, vizual mashg‘ulotlar talabalarning estetik didi, vizual tafakkuri va dizayn qarorlarini yaratish qobiliyatini rivojlantirdi, guruhli mashg‘ulotlar va muhokamalar esa talabalarda hamkorlik, ijodiy fikrlash va yangi vizual g‘oyalarni integratsiyalash qobiliyatini oshirdi. Tadqiqot davomida talabalarning ijodiy salohiyati, estetik madaniyati va kompozitsion ko‘nikmalari kuzatildi va tahlil qilindi, natijalar shuni ko‘rsatdiki, pedagogik metodlar tizimli va maqsadli qo‘llanilganda talabalar o‘z ishlarini mustaqil baholash, yangi dizayn qarorlarini ishlab chiqish va ijodiy g‘oyalarni amalga oshirish qobiliyatini sezilarli darajada oshiradi.

Xulosa. Interaktiv metodlar talabalarga grafik va kompozitsion elementlar bilan ishlash, rang va shakl uyg‘unligini aniqlash va mustaqil dizayn qarorlarini qabul qilish imkonini beradi, loyiha asosida o‘qitish esa murakkab kompozitsion vazifalarni yechish va mustaqil ijodiy yondashuvni shakllantirishga xizmat qiladi. Vizual mashg‘ulotlar talabalarning estetik didini oshiradi, guruhli mashg‘ulotlar va muhokamalar esa hamkorlikni rivojlantiradi va yangi g‘oyalarni integratsiyalash qobiliyatini kuchaytiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Karimova, L. (2018). Loyiha asosida o‘qitishning samaradorligi dizayn sohasida. Pedagogika va ta’lim, 3(2), 45–58.
2. Rashidov, A. (2021). Kostyum dizayni va kompozitsion yondashuvlar. Toshkent: Dizayn akademiyasi nashriyoti.
3. Sultonova, N. (2019). Interaktiv va guruhli pedagogik metodlar. Ilmiy tahlil, 5(1), 67–82.
4. Abdullaeva, M. (2019). Kreativ grafik va dizayn o‘qitish metodlari. Toshkent: Ta’lim nashriyoti.
5. Islomov, T. (2020). Pedagogik metodlar va vizual tafakkur rivojlantirish. Toshkent: Ilm-fan.